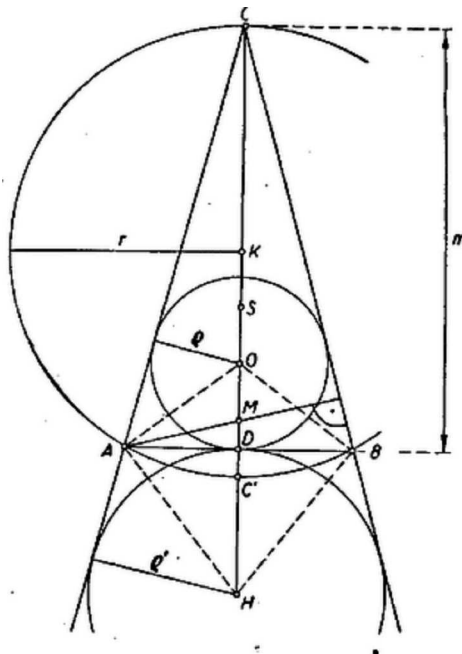

I. Mindegyik vizsgálandó nevezetes pont a háromszög tengelyén van. A köztük levő távolságok legfeljebb 0,2 mm pontossáig mérhetőek meg, ha ti. a szerkesztést jól hegyezett kemény ceruzával végeztük, amely kb. 0,1 mm vastag vonalat rajzol. (A több lépésből álló szerkesztésekben az elkerülhetetlen hibák felszaporodhatnak; ezért is célszerű a szerkesztést – ha csak mérésre szorítkozunk – legalább kétszer, egymástól függetlenül elvégezni.) A pontokat a feladat fenti sorrendjében S , M , K , O , H -val jelölve a távolságokat (mm-ben) az alábbi táblázat tünteti fel (a teljes táblázat a jobbra lejtő átlóra szimmetrikus lenne, elég a felét kiírni):

	S -ig	O -ig	M -ig	H -ig
K -tól	15,5	31,0	46,5	93,0
S -tól	–	15,5	31,0	77,5
O -tól	–	–	15,5	62,0
M -tól	–	–	–	46,5

Érdekes, hogy a 15,5 mm mérési eredmény 3-szor, a 31,0 és 46,5 mm pedig 2-szer–2-szer lép fel, továbbá, hogy a 31,0, 46,5, 62,0, 77,5, 93,0 mm-es eredmény a 15,5-nek rendre 2-szerese, ill. 3-, 4-, 5-, 6-szorosa.

Szentai Judit (Budapest, Kanizsai D. lg. I. o. t.)

Treer Mária (Budapest, Kaffka M. lg. I. o. t.) II. A távolságokat számítással pontosan megállapíthatjuk. Legyenek a háromszög csúcsai A , B , C , ahol $AB = 60$ mm, és az alap felezőpontja D . Ekkor az ACD derékszögű háromszögből a magasság $m = CD = \sqrt{13 \cdot 500} = 30\sqrt{13}$ mm (tovább is a mm az egység), $DS = CD/3 = 10\sqrt{15}$, mert S harmadolja DC -t. Az AMD és CBD derékszögű háromszögek hasonlóak, mert A és C -nél levő (hegyes) szögek szárai páronként merőlegesek, ezért

$$DM = \frac{DA}{DC} \cdot DB = 2\sqrt{15}.$$

Legyen a körülírt kör sugara r , a C -vel átellenes pontja C' . Így a $CC'A$ derékszögű háromszögből az ismert mértani középarányos tétel szerint

$$CA^2 = CD \cdot CC' = 2r \cdot CD, \quad r = 16\sqrt{15},$$

és így $DK = m - r = 14\sqrt{15}$.

O és H helyzetének meghatározására kiszámítjuk D -től való távolságukat. Ezek egyenlők a beírt kör ϱ , ill. a hozzáírt kör ϱ' sugarával, mert a körök AB -t éppen D -ben érintik. ϱ -t meghatározhatjuk abból, hogy ϱ az ABO , BCO és CAO háromszögeknek az AB , BC , CA alaphoz tartozó magassága, és e 3 háromszög együttes területe egyenlő az ABC háromszög t területével:

$$\frac{AB \cdot \varrho}{2} + \frac{BC \cdot \varrho}{2} + \frac{CA \cdot \varrho}{2} = \frac{\varrho}{2}(AB + BC + CA) = \frac{AB \cdot CD}{2},$$

amiből $DO = \varrho = 6\sqrt{15}$. ϱ' -t hasonlóan kapjuk: a BCH és CAH háromszögek területének összegéből az ABH háromszög területét kivonva ismét ABC területét kapjuk:

$$\frac{BC \cdot \varrho'}{2} + \frac{CA \cdot \varrho'}{2} - \frac{AB \cdot \varrho'}{2} = \frac{BC \cdot CD}{2},$$

$$DH = \varrho' = \frac{AB \cdot CD}{BC + CA - AB} = 10\sqrt{15}.$$

Most már a kérdéses távolságokat DS , DM , DK , $D0$, DH -ból kivonással és összeadással abból kapjuk, hogy mindegyik vizsgálandó pont és D is az $ABC\Delta$ tengelyén van, és pedig H kivételével mindegyik a háromszög belsejében (ugyanis a háromszög hegyesszögű, mert alapja kisebb a száránál, ezért M és K belső pontok). Így

$$KS = SO = OM = 4\sqrt{15}, \quad KO = SM = 8\sqrt{15},$$

$$KM = MH = 12\sqrt{15}, \quad OH = 16\sqrt{15}, \quad SH = 20\sqrt{15}, \quad KH = 24\sqrt{15},$$

vagyis ebben a speciális háromszögben a K , S , O , M pontok egymástól egyenlő távolságban sorakoznak a tengelyen és M -től C' is ennyire van, mert $DC' = 2r - m = 2\sqrt{15}$.

Somos Péter (Budapest, Rákóczi F. g. II. o. t.)

Megjegyzés. Többen kimondták, hogy a vizsgált háromszögben csak O (és H) elhelyezkedése a különöség, – hogy ti. O felezi az SM szakaszt. Bebizonyítható ugyanis, hogy M , S , K minden nem egyenlő oldalú háromszögben is egy egyenesen (a háromszög ún. „Euler–féle egyenesén”) fekszik – így pedig az SCM és SDK háromszögek hasonlóságából és az $SC : SD = 2 : 1$ arányból adódik, hogy $SM = 2SK$.)